

Raisa Buzhykova, Anna Kovalova. Domestication and Foreignization during Film Translation.

Introduction. This article researches two main forms which help to translate films. There are domestication and foreignization. The topic of this article is rather high. Because we do not know exactly how to translate culture and traditions in films.

Purpose. We must analyze two main types of translation in the film industry, and its forms: domestication and foreignization. It is necessary to find out the advantages and disadvantages of each form, to understand which form is used more often during the film translation.

Methods. Descriptive method, method of contextual analysis and method of transformation analysis.

Results. We have analyzed advantages and disadvantages of each form. Domestication is the strategy of making text closely conform to the culture of the language being translated to, which may involve the loss of information from the source text. Foreignization is the strategy of retaining information from the source text, and involves deliberately breaking the conventions of the target language to preserve its meaning. These forms have been considered for hundreds of years. But most of all domestication and foreignization were explored by Lawrence Venuti, an American translator. This article also paid attention to dubbing and subtitles. Foreignization is a form of the subtitles. Domestication is a form of the dubbing.

Originality. The article also contains information about the translation of silent films. We investigated the translation at the time of sound films based on the film production companies in America and France. There is a great prospect of further development in this direction. Perhaps we must pay attention to whether these two forms can interact together.

Conclusion. Translation of movies is extremely interesting and, at the same time, a difficult process. After working with a certain film, the translator should cooperate not only with words, sentences and whole paragraphs. He or she must understand the culture of a certain country; have background knowledge that would help him/her not to lose the highlight that is contained in the film's plot. Two main methods of translation and its two forms, domestication and foreignization, are two opposite branches. We believe that each spectator chooses which form will be useful for him or her.

Key words: dubbing, subtitles, domestication, foreignization, audiovisual translation.

УДК 811.161.2'367'[37+'38+'42]

Юлія Виноградова

**ОБСТАВИННІ ДЕТЕРМІНАНТИ З ХАРАКТЕРИЗУВАЛЬНИМ ЗНАЧЕННЯМ
В ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ**

У статті проілюстровані особливості функціонування обставинних детермінантів з характеризувальним значенням в офіційно-діловому дискурсі сучасної української літературної мови. Визначено специфіку вживання обставинних детермінантів відповідності, способу дії, входження/невходження в сучасному українському офіційно-діловому дискурсі.

Ключові слова: офіційно-діловий дискурс, обставинний детермінант, характеризувальне обставинне значення, детермінант способу дії, детермінанти відповідності, обставинні детермінанти входження/невходження.

Семантичні типи обставинних детермінантів різного комунікативного спрямування і різної синкретичної наповнюваності конкретизують зміст текстів документів, несуть додаткові відтінки значень, що увиразнюють загальну структуру офіційно-ділових висловлень, надаючи їм точності та лаконічності в повідомленні важливих фактів.

Ідею про виділення детермінантів як самостійних поширювачів речення, що не входять до структури словосполучення і поширюють речення загалом, висунула на початку 60-х рр. ХХ ст. мовознавець Н. Ю. Шведова.

Теорії детермінантів присвятили спеціальні лінгвістичні розвідки Г. М. Акімова, Т. Андреева, О. О. Крилова, І. П. Распопов, О. М. Клеменова, В. І. Чернов, В. П. Малащенко, Т. А. Жданкіна, К. Ю. Кузьміна та ін. Про детермінанти йдеться і в працях із вивчення загальних проблем синтаксису (П. К. Адамець, В. В. Бабайцева, В. А. Белошапкова, І. Р. Вихованець, Н. Л. Іваницька, О. О. Каминіна, Л. О. Кадомцева, Г. О. Золотова, П. О. Лекант та ін.).

Функціонування обставинних детермінантів у різних стилях української літературної мови досліджено в монографіях Л. М. Руденко (окрім офіційно-ділового), М. І. Степаненка, О. О. Новікової (на матеріалі юридичних текстів офіційно-ділового мовного стильового різновиду) тощо.

Актуальність вивчення обставинних детермінантів і детермінації загалом полягає ще й у тому, що в сучасному вітчизняному і зарубіжному мовознавстві по-різному визначено статус таких поширювачів. Дехто з дослідників кваліфікує їх як факультативні другорядні поширювачі цілого речення загалом (Г. М. Акімова, Т. В. Андреева, В. П. Малащенко, І. П. Распопов, Л. М. Руденко, Л. І. Шуляк), інші – як синкретичні обставинні детермінанти

(С. А. Алексанова, В. В. Бабайцева, В. П. Малащенко, Ю. Ю. Наливайко, Л. В. Шитик). Немає в лінгвістиці і загально визнаного терміна для позначення цих елементів, пор.: обставинні детермінанти (С. А. Алексанова, Г. Ф. Гаврилова, І. А. Зубкова, Л. М. Руденко), обставинні ситуанти (П. Адамець, Н. С. Валгіна, Г. О. Золотова), вільно приєднувальні словоформи (В. П. Малащенко), вільні поширювачі речення (І. І. Слин'як, М. І. Степаненко, Н. Ю. Шведова), обставинно-детермінантні конструкції (О. А. Семенюк, Л. М. Руденко), детермінантні обставини (Г. М. Акімова, Н. Ю. Шведова, Л. І. Шуляк), обставинно-детермінантні структури (Л. М. Руденко), обставинно-детермінантні утворення (Л. М. Руденко), обставинно-детермінантні об'єднання (Л. М. Руденко), обставинно-детермінантні сполучення (Л. М. Руденко), обставинно-детермінантні одиниці або сегменти (О. О. Новікова), детермінантні конструкції (Л. М. Руденко, О. О. Новікова), детермінантні або детермінативні члени речення (В. П. Малащенко, О. О. Новікова, І. П. Распопов, Л. М. Руденко) тощо.

Дослідження присвячене обставинним детермінантам, оскільки вони є малодослідженим типом. *Мета статті* – проаналізувати обставинні детермінанти з характеризувальним значенням (відповідності, способу дії, входження/невходження), з'ясувати особливості їх функціонування в офіційно-діловому дискурсі.

Обставинні детермінанти, які передають характер відповідності, виражаються в текстах документів прийменниками *з/за, на, відповідно до, згідно з, залежно від, виходячи з, у світлі, щодо, стосовно (до)* з іменниками в непрямих відмінках (*з ініціативи працівників, за домовленістю, за дорученням директора, за/згідно з наказом голови правління, на замовлення технічного відділу, за станом здоров'я, відповідно до постанови, щодо проблеми*), напр.: *З ініціативи (відповідно до, згідно з рішенням ...) працівників технічного відділу /обставинний детермінант відповідності/, роботу над новим проектом побудови житлового комплексу для соціально незабезпечених верств населення буде відновлено найближчим часом* (Звіт, офіційне повідомлення); *За домовленістю з Вашою установою /обставинний детермінант відповідності/ постачання товару буде відновлено у встановлений термін* (Службовий лист); *Відповідно до Постанови ... № ... /обставинний детермінант відповідності/ від ... (дата) /темпоральний обставинний детермінант/ звертаємось до Вас із проханням (просимо) надати матеріальну допомогу на оздоровлення дітей працівників нашого виробничого відділу* (Лист-прохання, заява).

Отже, такі нормативні прийменниково-відмінкові форми, як *згідно з + орудний відмінок іменника* та *відповідно до + родовий відмінок іменника* мають виразний відтінок книжності та є синтаксичними засобами передавання значень відповідності (супутності) в сучасному українському діловому мовленні, напр.: *Відповідно до завдань /обставинний детермінант відповідності у препозиції/ досліджувались питання реорганізації стратегічних об'єктів* (Звіт); *Історичним пам'яткам архітектурного мистецтва повинен надаватися статус згідно із законами України /обставинний детермінант відповідності у постпозиції/* (Офіційна доповідь, постанова, положення, вказівка).

Обставинні детермінанти з характеризувальним значенням передають якісні характеристики речення офіційно-ділового змісту загалом.

Для обставинних детермінантів способу дії поширеним є вживання прийменника *по* з іменником у непрямому відмінку, а також безприйменникові форми (*передати інформацію по телефону – повідомити телефоном, передати товар по пошті – відправити поштою*), напр.: *У стані підготовки до проведення Всеукраїнських рейтингових змагань з художньої гімнастики /обставинний детермінант способу дії/ переконливо просимо Вас надати додаткові кошти на придбання необхідного матеріалу для виготовлення спортивного інвентарю* (Службовий лист-прохання); *Здійснюючи повідомлення телефоном /обставинний детермінант способу дії/, Ви порушуєте встановлені і передбачені договором норми передавання спеціальної інформації* (Службовий лист-претензія, скарга). Зазвичай з метою передавання обставинних характеристик способу дії (якості і кількості, міри і ступеня) в текстах різнозначенсвих документів використовують одиничні облігаторні обставинні

другорядні члени речення (*терміново, невідкладно, завчасно, своєчасно, першо-/позачергово, безпідставно, секретно, небезпечно*).

Обставинні детермінанти способу дії з категорійним значенням характеру її перебігу, вияву статичної ознаки або ознаки стану часто мають порівняльно-способову семантику. Типовими формами таких детермінантів є якісно-означальні прислівники. Іноді можна говорити про обставинні поширювачі міри і ступеня вияву ознаки-дії чи стану з категорійним значенням інтенсивності, кількісної характеристики. Детермінанти зі значенням міри і ступеня виділяють аспектуально-темпоральні ознаки предиката.

Обставинні детермінанти входження/невходження передають значення «брати щось до уваги»: *зважаючи на обставини (обов'язки, хворобу, погодні умови), враховуючи особливості (погляди, досвід)*, напр.: *Враховуючи вікові особливості дітей раннього шкільного віку /обставинний детермінант врахування/ виховання в новому руслі дає позитивні наслідки (Офіційна доповідь, звіт); Враховуючи зауваження медичної комісії /також обставинний детермінант врахування/ ... (Службовий звіт); Зважаючи на високу якість нашої продукції /обставинний детермінант врахування/, ми можемо надати гарантію на термін від п'яти місяців з дня реалізації (Службовий гарантійний лист); Зважаючи на ситуацію /обставинний детермінант врахування/, змушені повідомити про свій намір розірвати з Вами контракт (Службовий лист-нагадування); Зважаючи на несвоєчасне вирішення непорозумінь щодо затримок у постачанні замовленого товару /обставинний детермінант врахування/, змушені повідомити Вам про накладання штрафних санкцій за неналежне виконання умов договору (Службовий лист-претензія).*

У сучасній синтаксичній теорії з погляду функціонального синтаксису сучасної української літературної мови детермінант – особлива синтаксична категорія, що є попередньо-зумовленим зовнішнім чинником поширення змісту висловлення, який формує систему компонентів формально-синтаксичної структури, зокрема текстів офіційно-ділового дискурсу.

Обставинний детермінант у реченнях текстів офіційно-ділового дискурсу називає вихідні моменти повідомлення конкретної події, характеризується визначеністю, репрезентує буттєві констатувальні речення, виражається прислівниками, різними формами непрямих відмінків іменних частин мови з прийменниками й без них, дієприслівником.

Обставинний детермінант є обов'язковим компонентом структури простого речення офіційно-ділового дискурсу, який стосується всього речення загалом, має слабкий синтаксичний рівень залежності від дієслова, не залежить від інших структурних елементів речення, не може вільно вилучатися із його складу без порушення змістової організації, тому є необхідним конкретизатором подій та обставин, про які йдеться в ділових паперах.

Обов'язковість обставинного детермінанта в тексті документа зумовлена вимогами організації офіційно-ділового тексту з певними комунікативними завданнями.

Детермінантні обставини є змістовим центром передавання додаткової необхідної акцентної інформації офіційно-ділового повідомлення, вони реалізують ситуативну характеристику висловлень офіційно-ділового дискурсу.

Неприслівні обставинні детермінанти посідають особливе місце поміж другорядних членів речення за сукупністю їхніх диференційних ознак, що дає підстави стверджувати, що вони пов'язані з теорією членів речення і традиційною теорією формально-граматичного тлумачення структури простого речення загалом, є необхідними компонентами простого речення офіційно-ділового дискурсу із притаманними лише їм семантико-синтаксичними формами.

Різні семантичні типи обставинних детермінантів характеризуються неприслівною позицією, функціонують як самостійні й відносно автономні компоненти висловлення, відіграють важливе значення для семантичної структури речення офіційно-ділового дискурсу, зокрема впливають на зміст висловленого, доповнюють, уточнюють значення понять і беруть участь у формуванні семантичної структури загалом. Явище детермінації є типовим і обов'язковим для офіційно-ділового дискурсу.

Визначальною ознакою самостійних обставинних детермінантів у реченнях різнозначенневих документів є групування обставинно-детермінативних синтаксем, що часто має синкретичний характер. У реченнях офіційно-ділового дискурсу особливою одиницею є детермінантна група, яка є засобом реалізації принципу мовної економії в процесі вираження складної думки (мети, умови, причини та ін.). Типовими є такі реалізації детермінантних утворень: детермінантна група, члени якої не доповнюють один одного, а належать кожен самостійно реченню загалом; детермінантна група, члени якої пов'язані інтонаційно, мають обставинні відношення, втрачають роздільність; комбіновані поширені і непоширені детермінантні групи; однорідні й неоднорідні обставинні детермінантні утворення; синкретичні обставинно-детермінантні конструкції.

Відсутність обставинного детермінанта в текстах офіційного або ділового документів впливає на його зміст значно більше, ніж наявність чи відсутність іншого другорядного поширювача (внутрішнього), адже функціонування обставинних детермінантів безпосередньо стосується референції офіційно-ділового дискурсу.

Головним критерієм розмежування прислівних компонентів обставинного типу та детермінантних обставин є наявність чи відсутність у реченні опорного слова, для якого зв'язок із таким поширювачем зумовлений його категорійними властивостями.

Вільне вилучення обставинних детермінантів з речення офіційно-ділового дискурсу призводить до втрати потрібної інформації, породжує семантичну неповноту висловлення.

Обставинні детермінанти широко вживані в текстах документів як самостійні синтаксичні конструкції; вони є обов'язковими і поширюють усе речення загалом з різною частотою, залежно від функціональних різновидів офіційних і ділових документів.

Саме висловлення офіційно-ділового дискурсу репрезентують специфічний спосіб організації семантики детермінантних обставин та процес їхньої реалізації у формально-граматичній структурі синтаксичних одиниць сучасної української літературної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мацько Л.І. Стиль як основне поняття стилістики. *Укр. мовознавство*. 1990. №17. С. 29 – 35.
2. Руденко Л.М. Обставинна детермінація в структурі тексту (семантико-синтаксичний і стилістичний аспекти): [монографія]. К.: Україна-Віта, 1996. 213 с.
3. Семчинський С.В. Загальне мовознавство: монографія. К.: АТ «ОКО», 1996. 416 с.
4. Голос України: [газета Верховної Ради України / гол. ред. А.Ф. Горлов]. К.: Вид-во газети «Голос України». [Електронний ресурс]. URL: <http://www.golos.com.ua/> (дата звернення: 4. 02. 2019).
5. Українська правда: [газета / гол. ред. О. Притула]. К.: Вид-во газети «Українська правда». [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://www.pravda.com.ua/> (дата звернення: 31. 01. 2019).
6. Урядовий кур'єр: [газета центральних органів виконавчої влади / гол. ред.: С. Брага]. К.: Вид-во газ «Урядовий кур'єр». [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://ukurier.gov.ua/> (дата звернення: 1. 02. 2019).

Julia Vinogradova Adverbial determinants with characterizing meaning (specifics of functioning adverbial determinants of conformity, determinants of action, determinants of entry / no entry) in official business discours.

In this work are investigated adverbial determinants in official business discourse, found their semantic features and grammatical structures, defined stylistic perspective and communicative purpose, analyzed syntactic units.

There was conducted a comprehensive comparative analysis of typical obligatory adverbial determinants and optional adverbial complement.

There were established parameters of official-business discourse and official-business text, the specific formation and connecting opportunities of constructions of syntax of adverbial determinants and principles of their functioning in official business discourse.

It was grounded syncretic nature of the studied adverbial determinants.

Key words: determinant, adverbial determinant, semantic structure of adverbial determinants, syncretic (polisyncretic) adverbial determinant, determination, official business discourse, official business text, official business style, causative determinant of the mode of action, contingency determinants of conformity / inconsistency, factual determinant of entry / no entry.